

Dag van de Utrechtse Kwaliteiten 14 oktober 2022

Direct en indirect is de overheid een van de grootste vervuilers van Nederland.

In de jaren '70 werkte ik op een lab met radionucleotiden. De proeven werden afgevoerd in containers en het spoelwater, na te zijn opgevangen en controle geloosd in het riool. Toen een experiment niet in de daarvoor bestemde container maar in het spoelwater terecht kwam bleek het gehalte in milli Sieverts veel te hoog om geloosd te worden op het riool.

Afvoeren van het spoelwater naar Petten was vanwege het volume erg kostbaar.

Voor de spoelwater opvang waren 2 vaten beschikbaar. Door nu het hoog verontreinigde water stapsgewijs te mengen met het water uit het andere vat kon, binnen de normen, op het riool geloosd worden.

Het lab kreeg wel de opmerking van de waterzuivering dat we de laatste tijd weliswaar onder de toegestane norm zaten, maar dat het aantal milli Sievert per eenheid beduidend hoger was dan normaal. Na enkele maanden was het 'probleem' opgelost.

Zwitserland heeft hoge normen en eisen op het gebied van verontreiniging. Daarnaast ook veel industrie. De grootste verontreinigers zoals bijvoorbeeld Roche en anderen moeten zich vestigen in Bazel, daar waar de Rijn Zwitserland verlaat.

Voor de lozing van schadelijke stoffen van de Kalimijnen legde Frankrijk een kilometerslange pijpleiding aan om de stoffen meer richting België in de Rijn te lozen. Dit om hun eigen land- en wijnbouw in de Elzas, te beschermen tegen een te hoog zoutgehalte. In 1973 werd het Rijnzoutverdrag ondertekend. Uiteindelijk in 1988 deed de Hoge Raad hierover een uitspraak.

De Duitse industrie in het Ruhrgebied zit weer dicht tegen Nederland.

Om de lozingen van de industrie in Antwerpen van onder meer AVS en PFAS niet in de Belgisch gelegen Westerschelde te lozen werd het Kanaal van Gent naar Terneuzen gebruikt. De Schelde is breder bij Terneuzen en bij Antwerpen is de Schelde al zwaar verontreinigd. Door de eerdergenoemde verdunningsfactor werden normen niet overschreden.

Kijken we in eigen Provincie. In het huidige Griftpark stond vroeger de gasfabriek. Na afbraak van de fabriek bleek de bodemverontreiniging dusdanig hoog en diep in de grond te zitten dat er een direct risico was voor het grondwater in de omliggende gebieden.

Na zeer veel gedoe is uiteindelijk een dam geslagen rondom het gebied. Niet om het probleem op te lossen, maar om te voorkomen dat het erger werd.

Mede door de aanvoer vanuit het buitenland sedimenteert de verontreiniging ook in de bodem van de rivieren. Deze moeten met regelmaat worden uitgebaggerd. Afhankelijk van de fase van verontreiniging 1 t/m 4 kan het niet overal geloosd worden, maar in de praktijk wordt fase 1 en 2 opgeslagen of in de Noordzee gestort.

Voorkeur was een dam in zee te bouwen waarbinnen het gestort kan worden. Zowel het vervoer naar zee als het bouwen van damwand is kostbaar.

In Nederland zijn ook diepe plassen. Voorbeeld is de glasheldere Spiegelplas bij Nederhorst Den Berg. Deze is 40 tot 50 meter diep, afgesloten van andere wateren en niet alleen voor de sportduikers een walhalla vanwege, ook op diepte, verre en heldere zichtlijnen. Om fase 2 verontreinigingen niet naar zee, maar voor minder kosten in de plas te dumpen werd besloten in de plas de bagger te storten. De plas werd dan 20 meter minder diep en de verontreiniging verdund tot toegestane waarden. Mede door veel verzet is dit niet uitgevoerd en hebben we nog een heldere plas.

Bij Tienhoven, naast de Loosdrechtse Plassen, is een prachtig moerasgebied ontstaan. Het wordt gevoed door kwelwater uit de Loosdrechtse Plassen. Hier groeit ook Trilveen wat erg zoutgevoelig is. De Loosdrechtse Plassen hebben een hoger zoutgehalte dit wordt o.a. veroorzaakt door de Vecht welke een nog hoger zoutgehalte heeft en via de Mijndense sluis en de Drecht in het Loosdrechtse plassengebied komt. Bij de aanleg en vergroting van deze sluis wordt bij het schutten het hoger gelegen Vechtwater teruggepompt de Vecht in om te voorkomen dat het zoutgehalte in de plassen en daarmee via het kwelwater het zoutgehalte in het moerasgebied te hoog wordt. De Vecht stroomt gezouten door.

De Nedereindse plas bij Nieuwegein zou een prachtig recreatiegebied worden, onder toezicht van de overheid is het stortplaats van vuil geworden. De verontreiniging is zodanig dat de plas verboden gebied is voor de recreant. Een oplossing is nog steeds niet gevonden.

De Westdijk langs de Eem werd opgehoogd met verontreinigde grond. De koeien gingen dood. Ontkenning na ontkenning.

Elk jaar worden duizenden hectares grasland besproeid met Round Up, te zien aan de vergeling van deze weides. Vervolgens omgeploegd en opnieuw ingezaaid. Na 5 tot 7 jaar is de groei van het gras onvoldoende en wordt vervangen. Ja, Natuurlijk!

Laat ik dicht bij huis blijven. We zijn hier op vliegbasis Soesterberg en zitten milieutechnisch op een tikkende bom qua bodemverontreiniging van de voormalige vliegbasis. Hoeveel verontreiniging, waaronder PFAS en andere chemicaliën, is bekend. De strijd om wie dit gaat op gaat ruimen zoals dit ook bij het Griftpark, Nedereindse plas, Eemdijk, Frankrijk en België het geval is blijft een lange strijd tussen de verschillende verantwoordelijke overheden.

Naast de invloed van de rivieren vanuit andere landen en de door ons land gemaakte vervuilingen speelt ook de invloed van de zee een steeds groter wordende rol. Tot in Ridderkerk is eb en vloed meetbaar. Niet alleen door opstuwing van rivierwater door vloed, maar ook daar komt zeewater nog binnen. Door zeespiegelstijging en verminderde wateraanvoer door rivieren zal dit effect dieper landinwaarts gaan.

Naast bescherming tegen de zee door duinen en dijken is er ook een grote onderstroom. Kwelwater uit de Veluwe kan tot 80 kilometer ondergronds bovenkomen tot in Purmerend. Dit doet zeewater ook.

Onder de duinen bevindt zich een enorm zoetwaterreservoir, onderling met elkaar verbonden. Dit reservoir biedt tegenstroom aan de druk van het zeewater.

Door dit water te gebruiken als drinkwater, zoals bij de Waterleidingduinen gebeurde en er meer water uitgepompt werd dan door de regen werd ingebracht is het zoetwaterreservoir flink geslonken. Waar geen duinen zijn of de duinen op zijn smalst zijn het reservoir geslonken. Hierdoor is ondergronds een forse instroom van zeewater, welke uitwaaiert in het gebied achter de duinen.

De plassen zijn polder geworden. Hierdoor is de zuigkracht groter dan bij plassen het geval zou zijn en wordt het gebied verzilt.

Om het reservoir weer aan te vullen heeft men in Zuid-Holland Rijnwater in de duinen geleid. Het duinzand zou het water zuiveren en weer geschikt maken voor drinkwater. Men is er mee gestopt omdat de duinen enorm vervuilden.

Doordat de Rijn inmiddels minder vervuild is, is de toevoer weer in gang gezet.

Nu verbazing dat de duinen zo'n hoog stikstof, nitraat gehalte hebben.

Het is niet moeilijk om nog vele voorbeelden te noemen van PFAS-lozingen tot sigarettenpeuken in het riool welke tot de categorie zwaar chemisch afval behoren.

Terecht stelt de overheid dat aan normen voldaan moet worden. Helaas worden door diezelfde overheid verschillende normen gesteld. Die voor de kleinverbruiker, voor de industrie en zichzelf. Onderzoeken is eenvoudiger dan samenwerken.

De primaire verontreiniging wordt veroorzaakt door industrie en verbruiker.

Maar de secundaire verontreiniging wordt mede veroorzaakt achter het bureau.

Op deze Dag van de Utrechtse Kwaliteiten vind ik het een Kwaliteit om hier ook bij stil te staan.

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]